

Havrysh N.V., Doctor of Sciences in Education, Professor of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of Pereiaslav-Khmelnytsky Hrihoriy Skovoroda State Pedagogical University, Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine, e-mail: n.rodinaga@ukr.net

Collective storytelling is an effective method of preschoolers' speaking activity

The relevance of the research is determined by the belonging of creativity to the number of the most important competences of the person in 21st century. That is why the formation of creativity as a basic personal quality should be central to educational tasks starting from preschool age. Speech plays crucial role for children, which is not only a means of realizing a creative plan in any kind of activity, but also gives the creativity a personal meaning.

Speech-making activity – a centre, in which all mental processes converge, and therefore, development of verbal creativity of a particular child, on the one hand, due to the level of formation of these mental processes, on the other hand, it has a positive effect on them. Speech participates in all stages of the creative process: the creation of an idea, the search for ways of its realization, the direction, stimulation of creation, at the control stage of evaluation, correlation of the result obtained with the idea.

The article presents one of the effective technologies for stimulating the children's speech-making activity – technology of collective storytelling and the necessity of its usage in work with children as an effective tool for developing the creative imagination of children of different ages as a virtual game that with the participation of children and is reflected in their speech.

It has been shown that the quality of children's compilation of tales or stories depends on a number of psychological and pedagogical conditions for the organization of speech-making activity, and the process of collective creation has a clear algorithm. The article presents three variants of the implementation of the technology of collective storytelling with children of different age groups, describes the basic methodological tools of technology, in particular, the algorithm for constructing a virtual collective speech game, the method of SSS (structural syntactic scheme), adjacent speech, short basic texts.

Key words: collective storytelling, speech-making activity, preschoolers, technology of collective storytelling.

Стаття надійшла до редакції 06.11.2019 р.

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2019-4-41-45>

УДК 37.091.33 - 027.22 : 069

Філіпчук Наталія Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, докторант відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук, м. Київ, Україна, vpee2011@ukr.net

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ОСВІТНІЙ ПРАКТИЦІ

У статті акцентовано увагу на необхідності повнішого використання потенціалу музейних інституцій, удосконалення методів музейної педагогіки із залученням досвіду вітчизняних музеїв культурологічного, мистецтвознавчого спрямування. Запропоновано комплекс завдань, розроблених на основі традиційних та інноваційних форм і методів музейної педагогіки з метою активізації аудиторної і позааудиторної роботи в умовах сучасного закладу загальної середньої освіти, спрямованої на розвиток ціннісних орієнтирів, формування національно-свідомої світоглядної позиції сучасних учнів.

Ключові слова: музей, музейна педагогіка, функції музеїв, засоби музейної педагогіки, культуротворча місія музеїв, потенціал музейної педагогіки.

У сучасній освітній практиці значний інтерес становить музейна педагогіка як галузь діяльності, що здійснює передачу культурного досвіду на основі міждисциплінарного, культурологічного, аксеологічного підходів через освітній процес. Музейна педагогіка здійснює передусім культурно-освітню діяльність, обслуговує школу, навчальні заклади через контакти з учнями, студентами, педагогами. Цей напрям є традиційним щодо функціонування саме такої форми комунікації, налагодження контактів і діалогу музейної установи з людиною.

Важливим складником музейної справи є також науково-практична діяльність сучасного музею, що зорієнтована на вивчення культурної спадщини, її історичного, наукового, пізнавального, виховного, практичного потенціалу, передачу культурного

досвіду. Виховання громадянина – найбільш значуща місія музею. Вона уподібнюється в історичному аспекті до ролі античного театру, в якому виховання громадянськості було стержневою лінією творчості. Безперечно, музейне середовище вже саме по собі містить потенціал розвитку людини. Хоч музейні функції різноманітні, уже перші контакти музею і особистості формують педагогічну дію.

Музейна педагогіка стає реальністю, коли людина набуває статусу учасника музейної комунікації, а працівник установи, ввійшовши в контакт з людиною, не може не бути водночас і культурологом, і педагогом, і психологом, оскільки він розпочав діяти в складній суспільній моделі комунікації – «людина-людина».

Головною місією музеїв стало залучення різних категорій осіб, передусім учнівської молоді, до надбань націо-

нальної і світової історико-культурної спадщини. Культурні цінності українського народу, історичні пам'ятки України, національна матеріальна і духовна культура, культурні цінності, які перебувають за межами України – нові змістові орієнтири в музейній діяльності, які необхідно було трансформувати в стратегію завдань культурно-просвітницької, наукової роботи, в систему вивчення і використання пам'яток культури, міжнародної співпраці. Проте найскладнішими і найпосутнішими питаннями залишалися в музейній справі навіть не матеріально-технічні, бюджетні чи інфраструктурні проблеми, а її змістовна, освітньо-виховна функція.

У сучасній педагогіці науковці екстраполюють свою увагу до проблем музейної педагогіки, зокрема вивчення досвіду української і зарубіжної практики організації музейної справи (В. Крамар [2], Р. Маньковська [3; 4], К. Смаглій [6], А. Хеленюк [7] та ін.). Цінним є дослідження О. Гурина [1], де вивчається теорія і практика полікультурного виховання учнів у взаємодії школи і музеїв мистецького профілю, наводяться практикоорієнтовані технології. У працях розкриваються особливості налагодження сучасної музейної комунікації на основі взаємодії з освітніми закладами, висвітлюється внесок відомих особистостей у становлення теорії і практики музеєзнавства. Однак є потреба у продуктивному використанні потенціалу музейної педагогіки на порозі 2020-х років, що сприятиме збереженню націєтворчих цінностей учнівської, студентської молоді, збагаченню інтелектуального людського ресурсу різних категорій дорослих тощо. **Метою статті** є представлення комплексу завдань, розроблених на основі традиційних та інноваційних форм і методів використання засобів музейної педагогіки в освітній практиці сучасного закладу загальної освіти.

На наше переконання, відповідно до сучасних змін функцій музею, який має виконувати просвітницьку, культуротворчу місію в суспільстві, виникає необхідність використання потенціалу музейних інституцій, удосконалення методів музейної педагогіки на основі досвіду вітчизняних музеїв культурологічного, мистецтвознавчого спрямування.

Адже музеї не просто уособлюють заклади, в яких зберігаються, вивчаються пам'ятки, експонати історії, матеріальної і духовної культури, а й в умовах незалежності України мають перетворитися в потужні культурні, наукові, духовні, просвітницькі центри, які формують нове світобачення, раціональне й почуттєве осмислення, сприйняття власної історичної спадщини.

Нами запропоновано комплекс завдань, які розроблені на основі традиційних та інноваційних форм і методів засобів музейної педагогіки, які можна використовувати з метою активізації аудиторної і позааудиторної роботи в умовах сучасного закладу загальної освіти. Під час структурування змісту завдань, добору відповідних форм і методів було враховано, яким чином можна розвивати здатність до критичного оцінювання історичних подій на основі використання потенціалу музейної педагогіки; налагоджувати діалогову взаємодію в системі «школа – музей»; удосконалювати уміння педагогів щодо тематичного добору музейних експозицій з урахуванням індивідуальних потреб особистості.

Представимо основні завдання, які вчителі можуть використовувати у процесі організації пізнавальної, творчої, дослідницької, виховної роботи учнів основної та старшої школи.

Завдання 1. Ознайомтеся з досвідом організації традиційних свят зимового циклу, організованих Національним музеєм народної архітектури та побуту України, на основі інформації веб-сайту (Масниця, Колодій, Святе Водохреща, Пустіть до хати защедрувати, Різдво Христове в Наддніпрянському селі, Зустріч зі Святим Миколаєм, Андріївські Вечорниці, Дівочі вечорниці на Катерини, Різдво в Музеї просто неба, Різдвяна феєрія у Музеї просто неба та ін.). Визначте народнопоетичні та ритуальні особливості зимових свят українців (<http://pyrohiv.at.ua>, <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Muzey-narodnoy-arhitekturyi-i-byita--Pirogovo.html>).

Завдання 2. Шляхом використання методу роботи в малих групах підготуйте дискусію на теми «Комплексні регіо-

нальні дослідження народної культури України» та «Фондові колекції: комплектування, наукове опрацювання, комп'ютеризація» на основі досвіду Національного музею народної архітектури та побуту України.

Завдання 3. Знайдіть інформацію про специфіку реконструкції трипільської кераміки (автор Л. І. Смолякова) (<http://pyrohiv.at.ua>, <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Muzey-narodnoy-arhitekturyi-i-byita--Pirogovo.html>). Схарактеризуйте символіку трипільської кераміки на основі видання «Українська міфологія» В. Войтовича (2002).

Завдання 4. На сайті Національного музею народної архітектури та побуту України представлено досвід проведення семінару «Символіка української орнаментики» (<http://pyrohiv.at.ua>, <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Muzey-narodnoy-arhitekturyi-i-byita--Pirogovo.html>). Схарактеризуйте ключові українські символи на основі цього досвіду, використовуючи матеріал словника «Символи українського фольклору» (укладач М. Дмитренко).

Завдання 5. Підготуйте презентації про різні види народних ремесел з метою проведення майстер-класу на тему «Традиційні ремесла і промисли, свята та обряди українців», які можна використовувати у процесі організації позашкільної діяльності учнівської молоді. Зверніть увагу на досвід розвитку традицій ремесел і промислів у Національному музеї народної архітектури та побуту України (ритуальне печиво, писанки, вироби з петриківським розписом, глиняні іграшки, вироби з різьбленням по дереву, музичні інструменти, декоративні тарелі, солом'яні бички, корзини, традиційні ляльки, рушники, килими, намітки, традиційні сорочки та рушники) (<http://pyrohiv.at.ua>, <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Muzey-narodnoy-arhitekturyi-i-byita--Pirogovo.html>).

Завдання 6. На сайті Музею видатних діячів культури (Лесі Українки, Миколи Лисенка, Михайла Старицького і Панаса Саксаганського) (<https://mvdruk.kiev.ua/>) розміщено публікації:

- Гонтар Н. Фонд П. Саксаганського в Музеї видатних діячів української куль-

тури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенко-Карого. В. 7. Київ, 2010. С. 305–310.

• Скорульська Р. Історія Лисенкового архіву // Музика : науково-популярний журнал. № 1 (392). 2013. С. 32–35.

Підготуйте повідомлення про історію створення фондів видатних діячів на основі фактологічної інформації, поданої в цих публікаціях, моделюючи виступи перед учнями середньої школи.

Завдання 7. Ознайомтесь із виданнями, укладеними науковцями Музею видатних діячів культури:

• Микола Лисенко. Дні і роки / Р. Скорульська, М. Чуєва. Київ : Муз. Україна, 2015. 744 с.

• Леся Українка. Сюжети з життя в ілюстраціях і документах / упоряд. Наталія Чіп (Терехова), Ірина Веремєєва. Київ, 2001. 168 с.

Підготуйте презентації про життя і творчість М. Лисенка і Лесі Українки за матеріалами цих видань. Основними адресатами мають бути учні старшої школи. Доберіть спектр проблемних питань із метою організації дискусійної платформи для майбутніх учителів-філологів, білінгвістів, культурологів та ін.

Завдання 8. Перегляньте відеозапис літературно-музичної композиції «Хроніки процесів» (2014) на сайті Музею видатних діячів культури (Лесі Українки, Миколи Лисенка, Михайла Старицького і Панаса Саксаганського) (<https://mvduk.kiev.ua/>), де відтворено долю родини Старицьких, що є промовистим прикладом знищення української інтелігенції сталінською репресивною машиною. Запропонуйте учням фрагмент уроку з української літератури з використанням маловідомої інформації.

Завдання 9. Під час відвідування Музею видатних діячів культури перегляньте документально-публіцистичний фільм «Рона» (2006), присвячений поетесі та перекладачці Вероніці Черняхівській (1900–1938), доньці відомої української письменниці та громадської діячки Л. Старицької-Черняхівської, онуці видатного драматурга, письмен-

ника М. Старицького. Підготуйте бінарну лекцію про життя і діяльність відомої діячки для учнів старших класів.

Завдання 10. На одному з уроків української літератури для учнів 9–12 класів продемонструйте фільм «Музей видатних діячів української культури» (2002, студія «Телекон»), у якому розповідається про історію створення та концепцію музею, унікальну фондову колекцію та неоціненний внесок видатних діячів у розвиток української культури (режисер Сергій Маслобойщиков, оператор Микола Гончаренко, авторський коментар доктора мистецтвознавства Вадима Скуратівського). Запропонуйте групі учнів підготувати проектну роботу в межах вивчення української літератури до Дня слов'янської писемності і мови.

Завдання 11. Ознайомтесь із тематикою майстер-класів, які пропонує Музей книги і друкарства (<https://bookmuseum-ua.livejournal.com>) – «Музейна папірня», а також «Акварельні плямки», «Арт-книга», «Вітальна листівка», «Мармурування», «Скрипторій». Змоделюйте процес підготовки колективної книги-казки для учнів 5–6 класів у межах позашкільної літературно-творчої діяльності.

Завдання 12. Запропонуйте план-проспект написання казки учням 5–8 класів з метою підготовки до конкурсу на читання казок в рамках Фестивалю української дитячої книги «Азбукове Королівство Марів і Янголів», який проводить Музей книги і друкарства (<https://bookmuseum-ua.livejournal.com>).

Завдання 13. Знайдіть інформацію про проведення тематичних лекцій-екскурсій по експозиції Музею книги і друкарства України, зокрема «Культура Київської Русі. Книгописання. Літописи», «Слово о полку Ігоревім» і культура Київської Русі», «Рукописи і стародруки», «Атрибуція українських стародруків XVI–XVIII ст.», «Як створювалась книга в минулому», «Книга XIX ст.», «Книга XX ст.», «Як створюється книга», «Книга, обпалена війною», «Український самвидав 60–80-х років XX ст.». Продумайте відповідно до тематичних планів з української літератури для загальноосвітніх закладів, коли

варто організовувати відповідні тематичні екскурсії.

Завдання 14. Доцільно з учнями 5-х класів відвідати тематичну екскурсію «Книга – предмет матеріальної культури» в Музеї книги і друкарства, що знайомить відвідувачів з еволюцією історичних форм книги – від пергаментної до електронної. Є в музеї окремий зал, присвячений не стільки змісту книг, а скільки їх форм, де виставлені найбільші книги й найменші (розміром 3-4 мм), книга шрифтом Брайля для сліпих. Окремо виставлені книги, які оформляли талановиті художники із застосуванням дорогих матеріалів: з карбуванням по золоту, сріблу, в оправах зі шкіри, оксамиту, дерева, металу, слонової кістки, з фініфтевими прикрасами. Підготуйте дискусійні питання, які мають охопити проблематику цієї тематичної екскурсії і спонукатимуть учнів до поглиблення знань з історії книгодрукування в Україні.

Завдання 15. На веб-сторінці Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника (<http://www.kplavra.kiev.ua/ru>) запропоновано низку майстер-класів. Обґрунтуйте можливість участі учнів різних вікових категорій у майстер-класах, квестах з урахуванням змістового складника шкільної освіти. З-поміж найпопулярніших є такі заходи подібного типу:

«Таємниці давніх книжок». Майстер-клас з атрибуції стародруків «Таємниці давніх книжок» від Валентини Бочковської. У кожного з учасників є можливість не лише доторкнутись до наших найдавніших книг, а й поринути в тексти та почитати із стародруків, яким вже 300–400 років. Також Ви можете зробити фото зі стародруком в інтер'єрі Музею на пам'ять про майстер-клас.

«Мармурування». Для дітей і дорослих! Кожен учасник майстер-класу буде мати можливість не тільки ознайомитись із однією з давніх технологій оздоблення книжкових оправ, а й сам стане творцем незвичайного процесу появи власного малюнка за допомогою цієї техніки.

«Акварельні плямки». Для дітей і дорослих! Запрошуємо вас провести своє дозвілля у компанії яскравих фарб та зануритись у захопливий процес творчості.

«Арт-книга». Запрошуємо дітей і дорослих провести сімейне дозвілля в Музеї книги і друкарства України на майстер-класі «Арт-книга». Тут ви маєте можливість власноруч виготовити арт-книгу, познайомитись із мистецтвом витинанки і застосувати його, як графічну техніку.

«Скрипторій». У Музеї книги і друкарства України щонеділі проходять майстер-класи з каліграфії. Тут ви зможете опанувати навички особливого індивідуального письма, а також власноруч за допомогою гусячого пера чи каламу написати текст вітальної листівки. За бажанням на майстер-класі ви зможете навчитися читати і розуміти церковнослов'янську мову.

«Музейна папірня». В Музеї книги і друкарства України щосуботи проходять майстер-класи з виготовлення паперу, де кожен може зробити аркуш паперу власними руками за давньою технологією.

«Гра у казку». Захід розрахований на наймолодших відвідувачів музею (діти віком від 4 до 9 років). У процесі гри з дітьми до неї долучаються батьки.

Завдання 16. Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник (<http://www.kplavra.kiev.ua/ru>) пропонує виставки з таких тем: «Відроджені скарби Києво-Печерської лаври», «Світ Української ікони», «Князі Острозькі: європейський вимір української історії», «Києво-Печерська лавра в планах і кресленнях XVII – початку XX століть», «На згадку про Києво-Печерську лавру. Фотографія в Лаврі». Запропонуйте учням старших класів відвідати одну з виставок та підготувати дискусійну платформу з проблеми взаємодії релігії, мистецтва, культури.

Завдання 17. Учням середнього віку можна запропонувати театралізовані квести «Тарас Шевченко та Києво-Печерська лавра», «Іван Мазепа і Києво-Печерська лавра», які організовують співробітники Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Запропонуйте учням після участі в одному з цих квестів підготувати сценічні етюди, які б розкривали тематику заходу, основні події, визначали роль відомих особистостей

у розвитку релігійнознавчої думки, мистецтва тощо.

Завдання 18. У Національному музеї Тараса Шевченка функціонує віртуальний музей (<http://museumshevchenko.org.ua>), що включає таку тематику: «Тарас Шевченко і археологія», «Дослідники таємниць», екскурсія-гра «Шевченків Київ», «Життя і творчість Тараса Шевченка», «Поезія Тараса Шевченка», «Святе Письмо у творчості Т. Шевченка», «Тарас Шевченко-художник», «Тарас Шевченко-офортист», «Т. Шевченко-портретист», «Автопортрети Т. Шевченка», «Музи Тараса Шевченка», «Малюнки, що оживають». «Відвідайте» з учнями одну з екскурсій та запропонуйте групі учнів підготувати презентацію для своїх однокласників із відповідної проблеми в межах відзначення Шевченківських днів.

Завдання 19. У Національному музеї Тараса Шевченка (<http://museumshevchenko.org.ua>) кожен має можливість відвідати лекторій, який передбачає таку тематику: «Шевченків Петербург», «Київ Тараса Шевченка (архітектура)», «Тарас Шевченко в Києві», «Тарас Шевченко і українські дворянські роди», «Автопортрети Тараса Шевченка», «Святе Письмо у творчості Тараса Шевченка», «Краєвиди Тараса Шевченка» та ін. За результатами відвідування лекторію різними групами учнями доцільно запропонувати підготувати групові проєкти-презентації для учнів старших класів (кожен клас може підготувати один проєкт).

Завдання 20. Цікавим є досвід ігрових екскурсів, квестів, інтерактивних екскурсій у Національному музеї Тараса Шевченка («Шляхами Тараса Шевченка», «Карта Шевченкових пригод», «Тарас Шевченко – мандрівник», «Рослини у творчості Тараса Шевченка» та ін.). Запропонуйте батькам учнів та самим дітям відвідати відповідні заходи та за результатами участі провести вікторину між батьками та дітьми у межах позакласної роботи.

Завдання 21. Ознайомтеся з тематикою віртуальних екскурсій, присвячених ювілеям видатних педагогів, навчальних закладів, педагогічних періодичних видань чи окремих книг, які пропонує Педагогічний музей

України (<http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/>). Здійсніть можливе планування відвідування цих екскурсій відповідно до навчальних планів підготовки майбутніх учителів гуманітарного, культурологічного фаху.

Завдання 22. Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» пропонує майстер-класи, лекторії з висвітлення досвіду традиційної української культури, мистецтва та ін. Запропонуйте учням відвідати ці заходи, сформулювавши індивідуальні дослідницькі завдання, що стосуються такої тематики: історія костюма різних регіонів України (Наддніпрянина, Полтавщина, Гуцульщина, Покуття, Буковина, Західне Поділля), історія вишивки, символіка традиційного орнаменту та ін.

Висновок. Отже, провідними в реалізації технології є принципи: культуровідповідності, врахування особистісних потреб, аксіокультурного розвитку і саморозвитку особистості, єдності навчання, виховання і розвитку, зв'язку з життям, проєктування індивідуальної освітньої траєкторії.

Розроблений нами комплекс завдань для учнів закладів загальної освіти спрямований на інтенсифікацію опанування тематичним матеріалом музеїв культурологічного, мистецтвознавчого спрямування (у м. Києві), ознайомлення з методами роботи музеїв із різними категоріями населення, з мистецько-просвітницькими заходами, організованими з метою розвитку ціннісних орієнтирів, формування національно-свідомої світоглядної позиції (Національний музей народної архітектури та побуту України, Музей видатних діячів культури, Будинок-музей Миколи Лисенка, Музей книги і друкарства, Національний культурно-мистецький заповідник «Києво-Печерська лавра», Національний музей Тараса Шевченка, Музей Івана Гончара та ін.); використання потенціалу реальних та віртуальних екскурсій. Підготовка презентацій про діяльність музеїв, індивідуальні дослідницькі завдання, віртуальні екскурсії, дискусійні платформи, робота в малих групах тощо – комплекс цих завдань дозволить розширити методичний інструментарій використання потенціала

лу музеїв, їх інтелектуальних і творчих ресурсів у процесі організації наукової, виховної, пізнавальної діяльності учнів.

Перспективою подальших дослідницьких пошуків є розроблення науково-методичних рекомендацій із проблем використання засобів музейної педагогіки в неформальній освіті вчителів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гурин О. М. Полікультурне виховання старшокласників у взаємодії загальноосвітніх навчальних закладів і музеїв мистецького профілю. На правах рукопису : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07. Інститут проблем виховання НАПН України, Київ, 2015. 257 с.
2. Крамар В. Внесок П. П. Чубинського у становлення «музейної педагогіки» і розвиток етнічної культури. URL: irbis-nbuv.gov.ua
3. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах XX – початку XXI століть. Львів : Простір-М, 2016. 408 с.
4. Маньковська Р. Сучасні музейні комунікації та перспективи їх розвитку. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kraeznavstvo_2013_3_13
5. Музейний простір України: портал. URL: <http://prostir.museum/>
6. Смаргій К. В. Європейський досвід музейної сфери. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua>
7. Хелениук А. Внесок зарубіжних українців у формування художнього фонду Музею історії Національного університету «Острозька академія» та популяризацію творчості митців діаспори // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2015. URL: <https://eprints.ua.edu.ua/5181/1/37.pdf>
8. Рагозіна В. В. Художньо-освітня діяльність музеїв мистецького профілю з дітьми дошкільного віку та школярами // Горизonti освіти. Науково-методичний журнал. 2012. № 3(36). Севастополь : Рібест. С. 50 – 56.

References

1. Huryn, O. M. (2015). Polikulturene vykhovannia starshoklasnykiv u vzaiemodii zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv i muzeiv mystetskoho profilu [Poly-cultural education of senior pupils in the interaction between general educational institutions and museums of artistic profile]. (Doctoral dissertation, Kyiv).
2. Kramar, V. Vnesok P.P. Chubynskoho u stanovlennia «muzeinoi pedahohiky» i rozvytok etnichnoi kultury [P.P. Chubynsky's contribution in the formation of 'museum pedagogy' and development of ethnic culture]. Retrieved from <http://nbuv.gov.ua>
3. Mankovska, R. V. (2016). Muzei Ukrainy u suspilno-istorychnykh vyklykakh XX – pochatku XXI stolit [Museums of Ukraine in the socio-historical challenges of the XXth – beginning of the XXI centuries]. Lviv: Prostir-M.
4. Mankovska, R. (2013). Suchasni muzeini komunikatsii ta perspektyvy yikh rozvytku

[Modern museum communications and prospects for their development]. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/kraeznavstvo_2013_3_13

5. Muzeinyi prostir Ukrainy [Museum space of Ukraine]. Retrieved from <http://prostir.museum/>
6. Smahlii, K. V. Yevropeiskyi dosvid muzeinoi sfery [European experience in the museum sphere]. Retrieved from <http://ekmair.ukma.edu.ua>
7. Kheleniuk, A. (2015). Vnesok zarubizhnykh ukrainsiv u formuvannia khudozhnogo fondu Muzeiu istorii Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia» ta populiaryzatsiiu tvorchosti myttsiv diaspory [Contribution of foreign Ukrainians to the formation of the artistic fund of the Museum of History of the National University of Ostroh Academy and popularization of the works of the Diaspora artists]. In Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Retrieved from <https://eprints.ua.edu.ua/5181/1/37.pdf>
8. Ragoza, V. V. (2012). Khudozhno-osvitnia diialnist muzeiv mystetskoho profilu z ditmy doshkilnoho viku ta shkoliaramy [Artistic and educational activity of art profile museums with preschoolers and schoolchildren]. Horyzonty Osvity. Naukovo-metodychnyi zhurnal, 3 (36), 50–56.

Филипчук Н. А., кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник, докторант отдела содержания и технологий педагогического образования Института педагогического образования и образования взрослых имени Ивана Языкова Национальной академии педагогических наук, г. Киев, Украина, vpee2011@ukr.net

Возможности использования средств музейной педагогики в образовательной практике

В статье акцентировано внимание на том, что в соответствии с современными изменениями функций музея, возникает необходимость использования потенциала музейных учреждений, совершенствование методов музейной педагогики на основе опыта отечественных музеев культурологического, искусствоведческого направлений. Представлен комплекс заданий, которые разработаны на основе традиционных и инновационных форм и методов музейной педагогики, которые можно использовать с целью активизации аудиторной и внеаудиторной работы в условиях современного заведения общего образования, что направлено на развитие ценностных ориентиров, формирование национально-сознательной мировоззренческой позиции учащихся.

Ключевые слова: музей, музейная педагогика, функции музеев, средства музейной педагогики, культуротворческая миссия музеев, потенциал музейной педагогики.

N. O. Filipchuk, PhD, Senior Researcher, Doctoral Student of the Department of Content and Technologies of Pedagogical Education of Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and

Adult Education of the National Academy of Educational Sciences, Kyiv, Ukraine, vpee2011@ukr.net

Possibilities of using the means of museum pedagogy in educational practice

The article emphasizes that there is a need to use the potential of museum institutions, to improve the methods of museum pedagogy based on experience of local cultural and art-oriented museums of orientation. The main reason is that the museum function which carries out an educational, cultural making mission in society. It is proved that museums not only symbolize the institutions stored the monuments, exhibits of history, material and spiritual culture. In the conditions of Ukraine's independence, museums should become powerful cultural, scientific, spiritual, educational centres that form a new worldview, rational and sensory comprehension, perception of person's own historical heritage.

Based on traditional and innovative forms and methods of using museum pedagogical means, the author proposes the complex of tasks that can be used for activating the auditorium and extracurricular work in the conditions of a modern institution of general education. When structuring the content of the tasks, selecting the appropriate forms and methods, it was considered how the ability to form a critical assessment of historical events based on the use of the potential of museum pedagogy; to establish dialogue interaction in the system «school-museum»; to improve the teachers' skills regarding the thematic selection of museum exhibitions taking into account the person's individual needs. The complex of tasks for students of institutions of general education is aimed at intensifying the mastery of the thematic material of museums of cultural and art studies (in Kyiv), acquaintance with the methods of work of museums with different categories of the population, with artistic and educational measures organized for the purpose of development of value orientations, formation of a national consciously world outlook; use the potential of real and virtual excursions.

Key words: museum, museum pedagogy, museum function, means of museum pedagogy, culture making mission of museums, potential of museum pedagogy.

Стаття надійшла до редакції 29.05.2019 р.